

## KARŞILAŞTIRMALI SİYASAL SİSTEMLER

**KURUMSAL-YAPISALCILIK;** büyük sömürgeci devletlerin sahip olduğu siyasal kurumların çalışma esaslarını betimleyen, onların tarihi evrilişlerini anlatan, hangi tür anayasaların bu yapılarla birlikte oluştuğunu anlatan bir içeriğe sahiptir.

**DEMOKRATİK PEKİŞME KURAMI,** çerçevesinde otoriter rejimlerin nasıl ve neden çöktüğü, demokrasiye geçişin nasıl ve neden ortaya çıktığı öncelikle araştırılan konulardandır.

**KONFEDERASYON;** üniter devletin tam tersi özellikte olup merkezi hükümeti fevkalade zayıf ve çok az konuda karar alma meşru yetkine sahiptir. **İsviçre, bir konfederasyondur.**

**Federal devlet sistemleri:** konfederasyon gibi merkezi hükümeti pek zayıf olan bir tasarımla, üniter devlet gibi merkezi hükümeti müthiş güçlü bir yapının arasında bir yerdedir.

Britanya toprakları üzerinde **İngiltere (England), İskoçya, (Scotland), Galler (Wales) ve Kuzey İrlanda (Ulster)** olmak üzere dört bölgeden oluşan Birleşik Krallık, dünya dillerinin birçoğunda ve Türkçe’de de kısaca İngiltere olarak anılmaktadır.

**Britanya, çoğunlukçu (majoritarian) demokrasinin ilk uygulama modelini geliştirdiği ülkedir.**

Fransız sisteminde iki meclis vardır: **Millet Meclisi ve Senato**

**Fransa’da yasaların anayasallık denetimiyle yetkili olan Anayasa Konseyi’dir.**

Dünyada halen yürürlükte olan **en eski yazılı anayasa olma özelliğini koruyan Amerikan Anayasası** daha sonra birçok başka ülke anayasası için bir ilham kaynağı olmuştur. Dünyadaki ilk siyasal partiler de ABD’de ortaya çıkmıştır.

Günümüzde Amerika’nın büyük iki partisinden birisi olan **Demokrat Parti dünyadaki en eski siyasi parti olma özelliğini taşımaktadır.**

**HABEAS CORPUS İLKESİ,** yargıcın bir kişinin hangi hukuki gerekçe ile hapisanede tutuklu olduğunu açıklamaya zorunluluğu bulunması anlamına gelmektedir.

**EX POST FACTO KANUNLAR İLKESİ,** bir kişinin gerçekleştirdiği dönemde suç sayılmayan eylemine karşı ceza kanununun geriye dönük olarak işleminin anayasa yoluyla engellenmesidir.

**KONGRE:** Kongre ABD’de siyasi temsilin ve yasa yapımının ana kurumudur. **Kongre’nin en önemli örgütsel özelliği iki meclisli olmasıdır.**

İsviçre Konfederasyonu federal bir devlettir. İsviçre modeli federalizm, bir Konfederasyondan yola çıkmış, zaman içinde kurumlar dönüşüme uğrayarak federal bir devletin doğmasına neden olmuştur. Bu nedenle, **federalizm, İsviçre siyasal sisteminin en temel ilkesi olarak kabul edilmektedir.**

*İsviçre Konfederasyonu’nu oluşturan yirmi altı tam ve yarım kantonların hukuki varlıkları kesin bir şekilde korunmuştur.*

**DEKOLONİZASYON**, bir sömürge devletin bağımsızlığını kazanma sürecine verilen addır.

**Tek-parti sistemleri, otoriter rejimler arasında en istikrarlı ve yapısal açıdan en esnek olanıdır.**

**MELEZ OTORİTER REJİMLER:** Askeri cunta, tek parti yönetimi ve dikta yönetimini bünyesinde barındıran otoriter rejimlere melez otoriter rejimler denir.

**PROPAGANDA:** Propaganda kamuoyunu bir düşünceyi savunanların görüşlerine uygun şekilde etkilemeyi amaçlayan bir iletişim biçimidir.

**PARAMİLİTER:** Totaliter rejimlerde devlet adına muhaliflere şiddet uygulayan gayri resmi silahlı güçlerdir.

**Korporatizm**, lonca yapısına benzer şekilde kurulan ve sağ totaliter rejimlerde yaygın olan ekonomik sistemdir.

**KORPORASYON**, sağ totaliter ekonomik sistemlerde özellikle işçi hareketlerini kontrol altında tutmak amacıyla işçi, işveren ve devlet temsilcilerinden oluşan yapılara denir.

Genel olarak korporatizm serbest piyasa ekonomisi ile Sovyet tipi ekonominin eleştirisi sonucu ortaya çıkan totaliter rejimlerde yaygın olarak görülen ekonomik sistemdir.

**1951 yılında Avrupa Kömür Çelik Topluluğu (AKÇT)** Belçika, Batı Almanya, Lüksemburg, Fransa, İtalya ve Hollanda'dan oluşan 6 üye ile kuruldu.

AB'nin temellerinin atıldığı **9 Mayıs, Avrupa Günü** olarak kutlanmaktadır.

**AVRUPA KONSEYİ:** 1949 yılında kurulan ve Avrupa ülkeleri arasında siyasi dayanışmada çok önemli bir aşama teşkil eden kuruluştur.

**AB Konseyi, Avrupa Birliği'nin merkezi karar verme otoritesidir** ve bu nedenle yasama yetkisini elinde bulundurmaktadır.

**AB MÜKTESEBATI:**

- Birincil Mevzuat: Kurucu antlaşmalar ve ekleri
- İkincil Mevzuat: Tüzükler, yönetmelikler vb.
- Katılım antlaşmaları
- Uluslararası antlaşmalar
- Üye devletler arasındaki sözleşmeler
- İçhatlar